

TER ONDERTEKENING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2025-0000601442

Datum
21 oktober 2025

Opgesteld door

Samengewerkt met
Directie Bouwen en Energie

Bijlage(n)
2

Aan
Van

Minister van VRO
CZW

nota

Beantwoording schriftelijk overleg TK voorhang Besluit
gemeentelijke instrumenten warmtetransitie

Aanleiding

In het kader van de voorhangprocedure van het Besluit gemeentelijke instrumenten warmtetransitie hebben de fracties van de PVV, GroenLinks-PvdA, NSC, BBB, SP en SGP schriftelijke vragen gesteld over enkele onderwerpen van het ontwerpbesluit. Bijlagen 1a en 1b bevatten de aanbiedingsbrief en de beantwoording van de vragen.

Een afschrift van de beantwoording wordt op verzoek gedeeld met de Eerste Kamer (bijlagen 2a en 2b). Gelet op de verdere behandeling van de Wet collectieve warmte in de Eerste Kamer (december 2025) is spoedige verzending gewenst, uiterlijk medio november.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met:

- de beantwoording van de vragen en de aanbiedingsbrieven aan de Voorzitters van de Tweede Kamer en Eerste Kamer te ondertekenen;
- de deadline voor het vaststellen van het eerste warmteprogramma te verschuiven van 31 december 2026 naar 31 december 2027.

Kern

- De vaste commissie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening van de Tweede Kamer heeft op 2 september 2025 besloten een schriftelijk overleg te willen voeren met de Minister van VRO over het ontwerp Besluit gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (hierna: Bgiw) en verzocht om in de tussentijd geen onomkeerbare stappen te nemen.
- Op 17 september 2025 hebben de fracties van de PVV, GroenLinks-PvdA, NSC, BBB, SP en SGP schriftelijke vragen gesteld voor dat schriftelijk overleg. Naar verwachting volgt er ook een tweeminutendebat.
- De Eerste Kamer heeft geen vragen gesteld. Wel heeft de EK (lid Crone (GroenLinks-PvdA)) verzocht of de beantwoording van de schriftelijke vragen van de TK vóór de behandeling van de Wet collectieve warmte met de EK kunnen worden gedeeld. Een afschrift wordt daarom verzonden aan de EK.
- De vragen zien vooral op de betaalbaarheid voor eindgebruikers en daarnaast op de uitvoering door en uitvoerbaarheid voor gemeenten, de deadline voor het vaststellen van het eerste warmteprogramma, de positie van plattelandsgemeenten, utiliteitsbouw en procesgebonden energie.
- Betaalbaarheid voor eindgebruikers:

- De meeste fracties hebben vragen gesteld over de instructieregels over betaalbaarheid voor eindgebruikers, met name over 1) de instructieregel dat de verwachte kosten voor ten minste 70% van de woningen binnen het warmtetransitiegebied niet mogen uitstijgen boven de verwachte baten en 2) de instructieregel dat rekening moet worden gehouden met de financiële haalbaarheid.
- De fracties van de PVV en de SP vragen waarom niet is gekozen voor een norm van 100% respectievelijk 90%. Partijen vragen daarnaast duidelijkheid over hoe de minister omgaat met de overige 30%. In de beantwoording is aangegeven dat een strengere norm ervoor kan zorgen dat aanpakken die voor een zeer groot deel van de wijk verstandig en redelijk zijn, geen doorgang kunnen vinden, ook in situaties waar bewoners dit wel kunnen dragen. Voor de overige 30% geldt dat gemeenten ook voor deze groep rekening moet houden met de financiële haalbaarheid, waaronder de gevolgen voor de maandlasten en met oog voor kwetsbare afnemers, het kunnen sturen op de betaalbaarheid en het voorkomen van negatieve uitschieters (keuzes in de wijkaanpak, nadeelcompensatie).
- Deze fracties hebben ook de vraag hoe gemeenten invulling kunnen geven aan de instructieregel dat zij rekening moeten houden met de financiële haalbaarheid, waaronder de gevolgen voor de maandlasten voor woningeigenaren en huurders en met oog voor kwetsbare huishoudens. In de beantwoording is aangegeven dat de financiële haalbaarheid en zwaarwegende positie moet krijgen in de belangenafweging van gemeenten, en gemeenten ook moeten motiveren wanneer zij hiervan afwijken. Uiteindelijk is de bredere belangenafweging aan gemeenten zelf, met interbestuurlijk toezicht vanuit de provincie. Binnen deze belangenafweging spelen ook andere belangen een rol, zoals de verwachte nationale kosten van de aanpak, draagvlak naar aanleiding van inspraak en participatie en de technische haalbaarheid, zoals de capaciteit en beschikbaarheid van de alternatieve energievoorziening.
- De fracties van de NSC en SP hebben in het verlengde daarvan gevraagd of de Minister in overleg met de Minister van KGG onderzoek wil doen naar structureel flankerend beleid om de betaalbaarheid te kunnen garanderen. In de beantwoording is aangegeven dat in de nota van toelichting van het Bgiw al is aangekondigd dat er een verkenning zal worden uitgevoerd naar mogelijk aanvullend flankerend beleid. Deze verkenning moet zijn afgerond voordat de aanwijsbevoegdheid voor het eerst wordt ingezet.
- De BBB-fractie heeft vragen gesteld over uitwerking van de toezegging om specifieke situatie van plattelandsgemeenten mee te nemen tijdens de evaluatie. In de beantwoording is aangegeven dat dit bij de evaluatie (vijf jaar na inwerkingtreding) wordt betrokken. Ook is antwoord gegeven op vragen van de BBB-fractie over de onrendabele kosten voor bewoners en gemeenten in dunbevolkte gebieden en de verschillende opgaven (leefbaarheid, betaalbaarheid, verduurzaming) voor woningcorporaties.
- Verschuiven deadline warmteprogramma:

Onze referentie
2025-0000601442

Datum
21 oktober 2025

- De SGP-fractie heeft vragen gesteld over het meer tijd geven aan gemeenten voor het vaststellen van het eerste warmteprogramma. Het Bgiw gaat momenteel uit van 31 december 2026 als datum waarop het eerste warmteprogramma moet zijn vastgesteld. Bij uw akkoord kan in de beantwoording worden aangegeven dat het Bgiw wordt aangepast waarbij de datum wordt verschoven naar 31 december 2027 om gemeenten meer voorbereidingstijd te geven. De belangrijkste reden is dat de verwachte inwerkingtreding (1 juli 2026) gemeenten onvoldoende tijd geeft om te aan de procedurele eisen te voldoen, waaronder participatie en het volgen van de uitgebreide voorbereidingsprocedure. Dit hoeft niet ten koste te gaan van de snelheid van de lokale warmtetransitie. Gemeenten kunnen ook met deze aanpassing ruim voor de deadline van 31 december 2027 een warmteprogramma vaststellen. Tenslotte wordt – in overleg met VNG en NPLW – een aanvullende overgangsbepaling voorbereid voor gemeenten die vóór de inwerkingtreding van de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (hierna: Wgiw) een programma hebben vastgesteld. Als dat programma aan alle inhoudelijke en procedurele eisen van het warmteprogramma voldoet, zijn zij uitgezonderd van de verplichting om eind 2027 het eerste warmteprogramma vast te stellen. Dit voorkomt dubbele werklast.

Onze referentie
2025-0000601442

Datum
21 oktober 2025

Toelichting

Het Bgiw betreft de uitwerking van de Wgiw, waarmee gemeenten de aanwysbevoegdheid krijgen om wijken aan te wijzen waar het transport van aardgas op termijn wordt beëindigd en wordt overgegaan op duurzame verwarming van gebouwen. Het Bgiw zal nog nader uitgewerkt worden bij ministeriële regeling (de Regeling gemeentelijke instrumenten warmtetransitie; wijziging van de Omgevingsregeling).

Politieke context

Formeel kan het ontwerpbesluit na vier weken nadat het is voorgehangen bij beide Kamers voor advies worden toegestuurd naar de Afdeling advisering van de Raad van State (artikel 23.5, eerste lid, van de Omgevingswet). Tijdens de procedurevergadering van de TK van 2 september is, naast het bepalen van de inbrengdatum voor de vragen voor dit schriftelijk overleg, tevens besloten de Minister te verzoeken geen onomkeerbare stappen te zetten tot de TK de beantwoording van de gestelde vragen heeft ontvangen en in staat is gesteld een tweeminutendebat te voeren. Mede gelet daarop is het politiek wenselijk eerst de afronding van de voorhangprocedure bij de TK af te wachten.

Krachtenveld

De VNG heeft een brief naar de leden van de TK gestuurd over de uitvoeringsplicht en over het schrappen van het verbod op fossiele brandstoffen per 2050:

- Dit heeft geleid tot vragen vanuit de SGP-fractie over de proportionaliteit van de uitvoeringsplicht. De uitvoeringsplicht houdt in dat als het college van B&W in het warmteprogramma heeft aangegeven voornemens te zijn een warmtetransitiegebied aan te wijzen, de gemeenteraad voor die gebieden binnen vijf jaar het omgevingsplan wijzigt (de aanwysbevoegdheid inzetten). In de beantwoording is nader uitgelegd dat

de uitvoeringsplicht vooral dient om bewoners te beschermen en duidelijkheid te geven: de aankondiging van de inzet van de aanwysbevoegdheid is niet vrijblijvend. Bewoners moeten ook weten waar ze aan toe zijn. Tegelijkertijd is de uitvoeringsplicht ook niet absoluut: het kan variëren door de inhoud van het warmteprogramma, bijvoorbeeld als het warmteprogramma ruimte laat voor de volgorde of datum van ingang van de maatregelen. Ook kan het college van B&W het warmteprogramma weer wijzigen, waardoor de uitvoeringsplicht ook wijzigt.

- Deze brief heeft ook geleid tot vragen vanuit GroenLinks-PvdA-fractie over het schrappen van het verbod op fossiele brandstoffen per 2050. In de beantwoording is aangegeven dat dit naar aanleiding van de (internet)consultatie is geschrapt. Het verbod per 2050 gold namelijk voor gebouweigenaren, en niet voor gemeenten. Hierdoor moeten gebouweigenaren ook aan deze eis voldoen in gebieden waar de gemeente niets doet of niets kan doen. Gelet op de onzekerheid over de beschikbaarheid van groen gas is besloten de aanwysbevoegdheid anders vorm te geven zodat gebouweigenaren niet hoeven te voldoen aan deze eis.

Onze referentie

2025-0000601442

Datum

21 oktober 2025

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1a	Aanbiedingsbrief Voorzitter Tweede Kamer der Staten-Generaal	
1b	Beantwoording vragen SO	
2a	Afschrift aan Voorzitter Eerste Kamer der Staten-Generaal	
2b	Beantwoording vragen SO	